

ANGELUKO IKASLEAK

1997-98 ko IKAS URTHEA

OSOGUNEKO ERAKASKERA.ZORTZIGARREN ERAKASPENA

15

① ELHEKETA: ASTE HUNTAKO SOLAS-GAIA

1. Nola dago haur sortu beharra amaren sabelan?
2. Zer da garazpena?
3. Zer dira ondokoak?

II

AMAREN SABELEAN

Haurra amaren sabelan urez beterikako untzi batean dago, igerika bezala ur hartan.

Delako untziak axala mehe du, argia kasik aldeanbertze ageri, nahiz bere heinean zaila duen eta zabalkorra.

Buru batean, hargatik, hanitzez lodiago da garaitiko eremu zian baino; han badauka mami puska bat, eskua baino hanaxagoa, huni esker baitago loturik amaren barneari.

Amaren odola mami hartarat heldu da, haurrak behar duen neurrian; handik gero, erran dugun unziaren barnez barne, helteko haurraren xilkorat, eña bezain lodiko aihen baten ararteko. Artetik aipa dezagun, aihen huni mendiez bertzaldean erraiten ohi dakote zioa.

Sortzeko tenora jin denean, delako untzia -garazpena zuten lehenago deitzen *Doniane-Lohizuneko* eskualdean- urratzen da; urak ateratzen dira, eta heien ondotik, ardurenik buruz beheiti, haurra. huni berehala mozten dakote aihena xilkotik hurbil eta estekatzen, ordu berean amaren ganik berex gelditzen baita umea; ez gehiago odolari, bainan ba esnari kendu behar ere baitako hemendik harat bere hazkurria.

Haurraren ondotik ateratzen da, gero, hura bere barnean zaukan untzia (bere izenez *garazpena*); datxikon mamiarekin berexten da hau eta ilkitzen, aihena erdian: orok batean egiten dituztela *ondokoak*.

Eta emaztea husturik baratzen da behingotz.

Garazpena: gehiago aditzen ez den hitz euskara bat, ja ahanziq, itzalia, hila orobat betierekotz... non ez daukuten pitz eta mihietan berriz alarazten euskaldun emagin eta medikuek.

ETCHEPARE *médikua*.ATXIKI. tenir ā - (adhérer à) V. défectif.

Nik matxiko = je tiens ā lui = je lui adhère

Hik hatxiko = tu tiens - " - = tu lui adhères

Zuk zatxizkio = vs tenez - " - = vs lui adhérez

Harek datxiko = il tient - " - = il lui adhère

Guk gatxizkio = nous tenons - " - = nous lui adhérons

Zuek zatxizkiote = vs tenez - " - = vs lui adhérez

Heiek datxizkio = ils tiennent - " - = ils lui adhèrent

orhoitzapenetako

III ADITZ IKASKUNTZA.

31. Dago 32. Badauka.
33. Aipa dezagun 34. Mozten dakote.

31. EGON. Indicatif.Présent

Ni nago = je reste

Hi hago = tu restes

Zu zande = vous restez

Hura dago = {

Gu gaude = {

Zuek zauderzte = {

Heik daude = etc.

Imparfait.

nindagon = je restais

hindagon = {

zinauden = {

zagon = {

ginauden = {

zinauderzten = {

zauden = etc.

32. EDUKI = tenir. Indicatif.Présent. Glt dir. pronominal.

Sing. Hura = le, la,

Nik daukat = je le tiens

Hik daukakim = tu le tiens

Zuk daukazu = vous le tenez

Harek dauka = il le tiens

Guk daukagu = nous le tenons

Zuek daukazu = vous le tenez

Heiek daukate = ils le tiennent

Imparfait. C. dir. pron.

Sing. Hura = le, la.

naukan = je le tenais

haukan = tu le tenais

zinaukan = {

zaukan = {

ginaukan = {

zinaukaten = {

zaukaten = etc.

33. UKAN. IMPÉRATIFObjet singulier

Hik UKAN zaki = aie - le

Zuk - " - zazu = ayez - le

Harek - " - beza = qu'il l'ait

Guk - " - dezagun = ayons - le

Zuek - " - zazu = ayez - le

Heiek - " - bezate = qu'ils l'aient

Objet pluriel

UKAN zaki = aie - les

" zaitzu = ayez - les

" bitza = qu'il les ait

" ditzagun = ayons - les

" zaitzue = ayez - les

" bitzate = qu'ils les aient

① ou zaitzu ② ou zaitzue